Гродзенская вобласць

Праект "Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы"

Упраўленне адукацыі Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта
Аддзел адукацыі, спорту і турызму Зэльвенскага раённага выканаўчага камітэта
Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва”

Праект “Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы”

Г.п. Зэльва
2015

Рэцэнзент:
дырэктар дзяржаўнай установы адукацыі
“Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва”
С.Ц. Багдановіч

Аўтар-складальнік:
намеснік дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце А.Ю. Цярэшчанка

Рэкамендавана
метадычным саветам дзяржаўнай установы адукацыі
“Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва”
“16” снежня 2014 г., пратакол № 3

Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы / аўтар-склад. А.Ю. Цярэшчанка : Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва, 2015. – 50 с.

У брашуры прадстаўлены вопыт работы педагагічнага калектыву па рэалізацыі комплекснага падыходу грамадзянска-патрыятычнага выхавання.

Брашура ўключае апісанне сістэмы работы ў вышэйадзначаным накірунку, распрацоўкі выхаваўчых мерапрыемстваў, творчыя работы, фотагалерэю работ навучэнцаў.

Адрасуецца намеснікам дырэктара па выхаваўчай рабоце, метадыстам, педагогам устаноў дадатковай адукацыі.

© Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва”

Змест

Уводзіны……………………………………………………………….. 4
Інфармацыйная карта праекта…………………………..…........... 6
Актуальнасць праекта………………………………….………… 8
Каляндарны план мерапрыемстваў па рэалізацыі праекта……….…. 11
Практычны аспект рэалізацыі праекта………………………………….. 14
Заключэнне ………………………….………………………… 22
Літаратура………………………………..……………………..… 23
Дадатак 1. Палажэнне аб правядзенні раённай акцыі “Добрае сэрца” – ветэранам!” па аказанні шэфскай дапамогі ветэранам Вялікай Айчыннай вайны ……………..…………………………………. 24
Дадатак 2. План правядзення ўрачыстых мерапрыемстваў, прысвечаных Дню юнага героя-антыфашыста (8 лютага 2014 г.) і 70-годдзю вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў ……………..…………………………………… 27
Дадатак 3. Інтэрнэт-віктарына “Юныя піянеры героі-антыфашысты”.. 28
Дадатак 4. Сценарий агитбригады тимуровского отряда «Надежда» государственного учреждения образования «Учебно-педагогический комплекс Мижеричский детский сад – базовая школа им. В. Ляха» «Тимуровцы сегодняшнего дня» …………… 30
Дадатак 5. Інтэрнэт-віктарына “Перагортваючы старонкі гісторыі Зэльвеншчыны” ……………………………………..…………… 35
Дадатак 6. Каталог работ па выніках плэнера, прысвечанага Дню Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне «Подзвігу народа прысвячаецца» ……………………………………..……………… 39
Дадатак 7. Творческая работа «Мой прадед» ……………..………… 41
Дадатак 8. Проект «Эсминец "Разумный"» ……..……………………… 44
Дадатак 9. “Два народа – одна память” (статья из районной газеты “Праца” от 19.02.2014 г.) ……………………………………...……….. 50

Уводзіны

Паводле Канцэпцыі непарыўнага выхавання дзяцей і навучэнскай моладзі ў Рэспубліцы Беларусь, адной з важнейшых састаўных частак працэса выхавання з’яўляецца фарміраванне і развіццё грамадзянска-патрыятычных пачуццяў і пазіцыі навучэнцаў праз актывізацыю сацыяльна значнай дзейнасці.

У Пасланні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнкі беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу 23 красавіка 2009 года адзначалася, што эканамічнае адраджэнне нашай краіны не можа адбыцца без грамадзянскага станаўлення кожнага чалавека. Ад таго, наколькі чалавек адчуў сябе чалавекам, усвядоміў сваю прыналежнасць да таго, што адбываецца, адказнасць за лёс Айчыны, ад яго каштоўнасных арыентацый і светаўспрымальных установак залежыць змест, характар, накірунак сацыяльна-эканамічнага і палітычнага развіцця Рэспублікі Беларусь. Сёння свет прыйшоў да разумення таго, што падставай рашэння глабальных эканамічных і сацыяльных праблем з’яўляецца разуменне таго, што свету неабходны чалавек самастойны, свабодны і культурны.

Грамадзянска-патрыятычнае выхаванне фарміруе не проста законапаслухмянага грамадзяніна, а чалавека, які разумее і актыўна выконвае свой грамадзянскі доўг. Яно змяшчае ў сабе прывіцце павагі да Дзяржаўнага сцяга і герба Рэспублікі Беларусь, гераічнага і гістарычнага мінулага, культуры свайго народа, любові да роднай мовы, прыгажосці роднай прыроды, змяшчае ў сабе экалагічнае выхаванне. І, нарэшце, садзейнічае яднанню ўсіх грамадзян краіны незалежна ад нацыянальнай прыналежнасці, палітычных або рэлігійных перакананняў, яно кансалідуе грамадства ў імя росквіту Беларусі.

Толькі на аснове высокіх пачуццяў патрыятызму і нацыянальных святынь умацоўваецца любоў да радзімы, узнікае пачуцце адказнасці за яе магутнасць і незалежнасць, захаванне матэрыяльных і духоўных каштоўнасцей, развіваецца годнасць асобы.

Выхаванне грамадзяніна – адна з краевугольных задач сучаснай установы адукацыі. Актуальнасць дадзенай тэмы раскрываецца ў стварэнні адзінай выхаваўчай сістэмы, якая садзейнічае паглыбленаму знаёмству з айчыннай гісторыяй і культурай, традыцыямі і дасягненнямі краіны.

Такім чынам, каб пераадолець сацыяльную абыякавасць, выхаваць у навучэнцаў патрыятызм, любоў да Радзімы, грамадзянскую адказнасць за дзяржаву, каб вырасціць грамадзян, якія неабыякавыя да лёсу свайго народа, педагогам, па-першае, трэба памятаць пра неабходнасць і першачарговую важнасць арганізацыі грамадзянска-патрыятычнага выхавання; па-другое, стварыць канкрэтныя ўмовы, пры якіх яно будзе магчыма.

Велізарныя магчымасці ў вырашэнні дадзенага пытання належаць і ўстановам дадатковай адукацыі. Менавіта праз дзейнасць такіх устаноў існуе магчымасць выхоўваць патрыёта і грамадзяніна не на абстрактных ідэалах, а на дакладных прыкладах, на далучэнні навучэнцаў да гістарычнай і культурнай

спадчыны "малой радзімы". Толькі ведаючы свае карані чалавек можа стварыць сваё светлае будучае.

У брашуры прадстаўлены вопыт работы педагагічнага калектыву дзяржаўнай установы адукацыі "Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва" па рэалізацыі комплекснага падыходу грамадзянска-патрыятычнага выхавання, выкарыстанню эфектыўных форм супрацоўніцтва яго ўдзельнікаў.

Брашура рэкамендавана намеснікам дырэктара па выхаваўчай рабоце ўстаноў адукацыі, метадыстам устаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі.

Інфармацыйная карта праекта

Назва праекта	«Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы»
Аўтар праекта	Цярэшчанка Алена Юр'еўна, намеснік дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце
Установа адукацыі	Дзяржаўная ўстанова адукацыі "Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва"
Кантактныя дадзеныя	Адрас: Гродзенская вобласць, г.п. Зэльва, вул. Савецкая, 10, тэл. 8-01564-24119
Геаграфія праекта	Тэрыторыя Зэльвенскага раёна
Удзельнікі праекта	Навучэнцы ўстаноў адукацыі раёна, педагогі, члены піянерскіх дружын, ПА ГА "Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі", члены Маладзёжнага парламента пры Зэльвенскім раённым Савеце дэпутатаў, грамадскасць
Падтрымка праекта	Аддзел адукацыі, спорту і турызму Зэльвенскага райвыканкама, аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Зэльвенскага райвыканкама, раённы савет піянерскай арганізацыі "Ветразь", Маладзёжны парламент пры Зэльвенскім раённым Савеце дэпутатаў, установы агульнай сярэдняй адукацыі
Абгрунтаванне актуальнасці праекта	Прайшло шмат гадоў з той страшнай вайны, зараслі акопы і варонкі, падняліся з руінаў гарады і вёскі, але памяць пра той час не сыходзіць з сэрца. Людзі зноў і зноў вяртаюцца ў памяці да тых далёкіх, напоўненых цяжарам і вялікай мужнасцю ваенным гадам. Памяць пра вайну хвалюе не толькі ветэранаў, але і падрастаючае пакаленне. Вайна і Перамога – не толькі гісторыя, гэта факт маральнага подзвігу савецкіх людзей, якія прынялі на сябе галоўны цяжар у барацьбе з фашызмам, годна і мужна выканалі свой святы абавязак. Наступствы мінулай вайны адчувальныя і сёння. Таму вельмі важна захаваць у памяці тое, што мы ведаем пра вайну, пра ўдзельнікаў вайны і працаўнікоў тылу. Для дасягнення гэтых мэт і распрацаваны праект «Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы».
Мэта і задачы праекта	З мэтай забеспячэння непарыўнасці грамадзянска-патрыятычнага выхавання і ў сувязі са святкаваннем 70-годдзя вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Вялікай Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне быў распрацаваны праект "Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы". Рэалізацыя пастаўленай мэты залежыць ад выканання канкрэтных задач:

	– праводзіць работу па падрыхтоўцы і правядзенню мерапрыемстваў, прысвечаных памятным датам Вялікай Айчыннай вайны; – фарміраваць уяўленні аб гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, выкарыстоўваючы розныя віды дзейнасці; – абуджаць інтарэс да мінулага свайго пасёлка, раёна, краіны; – павышаць узровень духоўна-маральнага і патрыятычнага выхавання, сацыяльнай і грамадскай адказнасці.
Кароткі змест праекта	Праект «Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы» накіраваны на годную сустрэчу 70-й гадавіны Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Распрацаваны і рэалізуецца пад кіраўніцтвам дзяржаўнай установы адукацыі “Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва”. Праект змяшчае комплекс мер па захаванню і ўвекавечванню памяці аб вайне і яе ахвярах.
Тэрміны рэалізацыі праекта	2014-2015 гады
Чакаемыя вынікі	Рэалізацыя праекта будзе садзейнічаць: – павышэнню ў дзяцей узроўню пачуцця патрыятызму, ашчадных адносін да гісторыі сваёй краіны; – выхаванню павагі да ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны; – далучэнню да розных формаў грамадзянска-патрыятычнага выхавання; – арганізацыі такіх прыцягальных форм дасуга навучэнцаў, якія садзейнічаюць прафілактыцы асацыяльных паводзін.

Актуальнасць праекта

У жыцці кожнага народа ёсць лёсавызначальныя даты, якія становяцца кропкай адліку новага этапу гісторыі. Для Беларусі такімі вехамі сталі дзень вызвалення сталіцы нашай краіны і дзень Перамогі, 70-годдзе якіх мы ўрачыста адзначаем у 2014-2015 гадах.

За гады Вялікай Айчыннай вайны Беларусь панесла вялікія страты, згубіўшы трэць сваіх жыхароў, але зламаць маральны дух беларускага народа, яго волю да супраціўлення ворагам так і не ўдалося.

Памяць пра гераічны подзвіг святая. Менавіта яна дапамагае нам не дапушчаць трагічных памылак, а рэальна ацэньваць пагрозы і браць сур'ёзныя ўрокі з мінулага. Ёсць гістарычныя падзеі, над якімі час не ўладае. У іх шэрагу – Вялікая Айчынная вайна.

Вайна… Веха ў гісторыі Айчыны – і трагедыя ў лёсах краін і народаў. Вайна – гэта ўвасобленае зло. І ўвесь вопыт чалавецтва гаворыць толькі пра тое, што толькі памяць можа папярэдзіць страшныя сутыкненні ў будучым. Кожны павінен разумець гэта. І памятаць. І перадаваць эстафету памяці новым пакаленням. Каб і яны – памяталі.

У 2015 г. спаўняецца важная дата – 70-годдзе Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення заўсёды з'яўлялася адной з важнейшых задач грамадства. Дзяцінства – самая спрыяльная пара для прывіцця пачуцця любові да Радзімы.

У Зэльвенскім раёне важнае значэнне надаецца грамадска-патрыятычнаму выхаванню, умацаванню сяброўства, выхаванню талерантнасці.

Грамадзянска-патрыятычнае выхаванне ў нашым Цэнтры творчасці з'яўляецца планавым, сістэмным, пастаянным і адным з прыярытэтных напрамкаў у выхаваўчай дзейнасці ўстановы.

Пры арганізацыі грамадзянска-патрыятычнага выхавання мы лічым неабходным:

– узбройваць падрастаючае пакаленне базавымі ведамі аб сусветнай і нацыянальнай культуры;

– сфарміраваць нацыянальную самасвядомасць, матывацыю да самаразвіцця ў свеце культуры;

– развіваць у кожным навучэнцы гістарычную памяць, патрыятычныя, грамадзянскія і маральныя якасці;

– закладваць патрыятычныя асновы і ўменні, неабходныя для ўзнаўлення розных элементаў культуры ў жыццядзейнасці навучэнцаў;

– садзейнічаць развіццю талерантнасці, выхаванню добразычлівых адносін да людзей іншых нацыянальнасцей.

Для нашых педагогаў у патрыятычным выхаванні навучэнцаў важнымі з'яўляюцца наступныя пазіцыі:

– памяць аб тым, што сапраўдны патрыятызм змястоўны, прадметны, бескарыслівы; сістэмнасць і цэласнасць работы;

– гуманістычны падыход да маральнай арганізацыі адукацыйнага працэсу кожным педагогам;

– дыялогавыя метады;

– паважныя адносіны да дзяцей і адзін аднаго;

– узаемадзеянне з соцыумам.

Вырашаючы праблему грамадзянскага выхавання, намаганні перш за ўсё неабходна засяроджваць на фарміраванні ў навучэнцаў каштоўнасных адносін да з’яў грамадскага жыцця.

Паводле дыягностыкі сфарміраванасці патрыятызму старэйшых школьнікаў былі атрыманы наступныя вынікі:

– ва ўстановах адукацыі найбольш часта праводзіцца работа з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны і працы, ладзяцца з імі сустрэчы (73% рэспандэнтаў);

– амаль 67% апытаных адзначылі правядзенне мерапрыемстваў, прысвечаных памятным датам і падзеям; значна больш чалавек (85% рэспандэнтаў) адзначыла стварэнне экспазіцый, прысвечаных ваенным падзеям, а таксама арганізаваныя ў музеі экскурсіі;

– 87% школьнікаў удзельнічаюць у мерапрыемствах патрыятычнага характару, 13% не ўдзельнічаюць у іх;

– 62% апытаных выказалі гатоўнасць выканаць свой грамадзянскі абавязак і пайсці служыць у войска, 31% яшчэ не маюць сталай пазіцыі па гэтаму пытанню, і 7% увогуле не збіраюцца ісці ў армію.

Такім чынам, нягледзячы на разнастайнасць форм і метадаў выхавання, работа ў дадзеным накірунку заўсёды будзе прыярытэтнай.

З *мэтай* забеспячэння непарыўнасці грамадзянска-патрыятычнага выхавання і ўсувязі са святкаваннем 70-годдзя вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Вялікай Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне быў распрацаваны праект “Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы”.

Рэалізацыя пастаўленай мэты залежыць ад выканання канкрэтных *задач*:

– праводзіць работу па падрыхтоўцы і правядзенню мерапрыемстваў, прысвечаных памятным датам Вялікай Айчыннай вайны;

– фарміраваць уяўленні аб гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, выкарыстоўваючы розныя віды дзейнасці;

– абуджаць інтарэс да мінулага свайго пасёлка, раёна, краіны;

– павышаць узровень духоўна-маральнага і патрыятычнага выхавання, сацыяльнай і грамадскай адказнасці.

Праект разлічаны на 2014-2015 гады.

Удзельнікі праекта: навучэнцы ўстаноў адукацыі раёна, педагогі, члены піянерскіх дружын, ПА ГА “Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі”, члены Маладзёжнага парламента пры Зэльвенскім раённым Савеце дэпутатаў, грамадскасць.

Рэалізацыя праекта ажыццяўляецца пры падтрымцы аддзела адукацыі, спорту і турызму Зэльвенскага райвыканкама, аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Зэльвенскага райвыканкама, раённы савет

піянерскай арганізацыі “Ветразь”, Маладзёжнага парламента пры Зэльвенскім раённым Савеце дэпутатаў, установ агульнай сярэдняй адукацыі.

Этапы рэалізацыі праекта:

1-ы – падрыхтоўчы (лістапад-снежань 2013 г.).

2-і – старт праекта (студзень 2014 г.).

3-і этап – асноўны (студзень 2014 г. – лістапад 2015 г.).

4-ы – аналітычны (лістапад 2015 г.).

5-ы этап – падвядзенне вынікаў праекта (снежань 2015 г.).

Геаграфія праекта.

Праект рэалізуецца на тэрыторыі Зэльвенскага раёна.

Чакаемыя вынікі.

Рэалізацыя праекта будзе садзейнічаць:

– павышэнню ў дзяцей узроўню пачуцця патрыятызму, ашчадных адносін да гісторыі сваёй краіны;

– выхаванню павагі да ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны;

– далучэнню да розных формаў грамадзянска-патрыятычнага выхавання;

– арганізацыі прыцягальных форм дасуга навучэнцаў, што садзейнічаюць прафілактыцы асацыяльных паводзін.

Каляндарны план мерапрыемстваў па рэалізацыі праекта

№	Мерапрыемства	Тэрмін
1.	**Падрыхтоўчы этап**	
1.1.	Стварэнне творчай групы па распрацоўцы праекта	Лістапад – снежань 2013 г.
1.2.	Вывучэнне нарматыўнай прававой базы	
1.3.	Распрацоўка праекта	
1.4.	Пошук партнёраў	
2.	**Старт праекта**	
2.1.	Інфармаванне ўдзельнікаў і партнёраў праекта	Студзень 2014 г.
2.2.	Забяспячэнне ўдзельнікаў праекта нарматыўнай і прававой дакументацыяй па рэалізацыі праекта	
3.	**Асноўны этап**	
3.1.	Акцыя «Добрае сэрца» – ветэранам!» па аказанні шэфскай дапамогі ветэранам Вялікай Айчыннай вайны сіламі цімураўскіх і валанцёрскіх атрадаў (дадатак 1)	2014 г., 2015 г.
3.2.	Чэмпіянат па інтэлектуальных гульнях сярод піянерскіх дружын «Мая Радзіма – Беларусь!»	Студзень 2014 г.
3.3.	Працоўная акцыя па зборы макулатуры і металалому «Наша піянерская праца табе, Айчына!»	Студзень 2014 г. – май 2015 г.
3.4.	Урачыстыя мерапрыемствы, прысвечаныя Дню юнага героя-антыфашыста (дадатак 2, 3)	8 лютага 2014 г., 8 лютага 2015 г.
3.5.	Конкурс піянерскіх агітбрыгад «Запалі вогнішча дабрыні!» (дадатак 4)	10 лютага 2014 г.
3.6.	Акцыя «Да абароны Айчыны гатовы!»	23 лютага 2014 г., 23 лютага 2015 г.
3.7.	Інтэрнэт-віктарына “Перагортваючы старонкі гісторыі Зэльвеншчыны” (дадатак 5)	Люты 2014 г.
3.8.	Стварэнне на сайце ДУА «Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зельва» відэастаронкі «Жывыя галасы гісторыі»	Сакавік 2014 г.
3.9.	Плэнэр, прысвечаны Дню Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне «Подзвігу народа прысвячаецца» (дадатак 6)	Красавік 2014 г.
3.10.	Акцыя «Дзякуй за Перамогу!»	Красавік – май 2014 г., 2015 г.
3.11.	Вахта Памяці	9 мая 2014 г., 2015 г.
3.12.	Акцыя “Квітней, Беларусь!”	Май 2014 г.
3.13.	Арганізацыя профільных патрыятычных змен на базе ДУ ”Зэльвенскі раённы аздараўленчы лагер “Бакітная хваля”	Лета 2014 г., лета 2015 г.

3.14.	Злёт раённай піянерскай арганізацыі “Ветразь”, прысвечаны 70-й гадавіне вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў	17 мая 2014 г.
3.15.	Спартыўна-патрыятычная гульня «Зарніца»	Май 2014 г.
3.16.	Праект «Лета па-піянерскі – 2014» па прывядзенні ў парадак помнікаў і пахаванняў воінаў, загінуўшых у гады Вялікай Айчыннай вайны і аказанню шэфскай дапамогі ветэранам	Чэрвень – жнівень 2014 г.
3.17.	Агляд-конкурс знамённых груп «Раўненне на сцяг!»	29 кастрычніка 2014 г.
3.18.	Конкурс “Ніколі не забудзем: унукі пра вайну” (дадатак 7)	Кастрычнік 2014 г.
3.19.	Інтэлектуальна-творчая гульня «Пароль – акцябронак: маленькія зорачкі вялікай краіны»	Кастрычнік 2014 г. – красавік 2015 г.
3.20.	Акцыя “Цуды на Каляды”	Снежань - студзень 2014 г., 2015 г.
3.21.	Адукацыйны праект «Зброя Перамогі» (дадатак 8)	2014 г., 2015 г.
3.22.	Удзел у мерапрыемствах рэспубліканскай патрыятычнай акцыі «Жыву ў Беларусі і тым ганаруся”	2014 г., 2015 г.
3.23.	Рэалізацыя мерапрыемстваў праекта “400 спраў – не мяжа”	2014 г., 2015 г.
3.24.	Удзел у мерапрыемствах абласнога мегапраекта “Патрыятычны марафон сацыяльна значных спраў «Паклонімся вялікім тым гадам»	2014 г., 2015 г.
3.25.	Піянерскі марафон «Салют піянерскаму папаўненню!» (урачысты прыём у піянеры)	2014 г., 2015 г.
2.26.	Рэкламная кампанія «Піянерыя: гісторыя і сучаснасць»	
3.27.	Падвядзенне прамежкавых вынікаў аб рэалізацыі праекта	Студзень 2015 г.
3.28.	Агляд-конкурс дзіцячай творчасці «Прывітанне, свет!», прысвечаны 70-й гадавіне Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне	Студзень – люты 2015 г.
3.29.	Інтэрнэт-конкурс «Гродзенская мыш»	Люты – сакавік 2015 г.
3.30.	Выстава-конкурс дзіцячага малюнка «Партрэт ветэрана»	Люты – сакавік 2015 г.
3.31.	Конкурс ДПТ «І ўнукі ўслаўляць радасць Перамогі»	Люты – сакавік 2015 г.
3.32.	Конкурс дзіцячых работ «Тут усе свае»	Люты – сакавік 2015 г.
3.33.	Выстава-конкурс дэкаратыўна-прыкладной творчасці «Галерэя дасягненняў», прысвечаная 70-	Сакавік – снежань 2015 г.

	годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне і Году моладзі	
3.34.	Спартыўна-патрыятычная гульня «Зарнічка»	Красавік 2015 г.
3.35.	Відэавіншаванне «Дзе ж вы, сябры-аднапалчане?»	Красавік – май 2015 г.
3.36.	Флэш-моб «Свечкі памяці – свечкі Перамогі»	9 мая 2015 г.
3.37.	Акцыя «Ваша перамога – наша свабода» па прывядзенні ў парадак помнікаў і пахаванняў воінаў, загінуўшых у гады Вялікай Айчыннай вайне і аказанні шэфскай дапамогі ветэранам	Чэрвень – жнівень 2015 г.
3.38.	Асвятленне работы па рэалізацыі праекта ў сродках масавай інфармацыі і на сайце ўстаноў адукацыі	2014 г., 2015 г.
3.39.	Маніторынг рэалізацыі праекта	2014 г., 2015 г.
4.	**Аналітычны**	
4.1.	Падвядзенне вынікаў, складанне аналітычнай інфармацыі па выніках	Лістапад 2015 г.
5.	**Заключны**	
5.1.	Падвядзенне вынікаў праекта	Снежань 2015 г.
5.2.	Распрацоўка і выданне зборніка з вопыту работы па рэалізацыі праекта	Снежань 2015 г.

Практычны аспект рэалізацыі праекта

На сучасным этапе школа не можа ў поўнай меры вырашыць праблемы выхавання дзяцей, паколькі яна арыентавана, перш за ўсё, на навучанне, падрыхтоўку дзяцей да паступлення ў вышэйшыя навучальныя ўстановы. У сям'і, непасрэдны абавязак якой – выхаванне дзяцей, дамінуючай мэтай сёння з'яўляецца фінансавае забеспячэнне больш ці менш годнага існавання. Кампенсуючую функцыю выхавання ў сучасных умовах выконваюць установы дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі, паколькі сацыяльнае асяроддзе гэтых устаноў у большай ступені садзейнічае выхаванню асобы, і як нідзе больш выхаваўчы і адукацыйны працэс ва ўстановах дадатковай адукацыі двуадзіны.

На тэрыторыі Зэльвенскага раёна такая роля належыць дзяржаўнай установе адукацыі "Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва".

Багаты патэнцыял для выхавання любові да сваёй Айчыны маюць выхаваўчыя мерапрыемствы, выставы, фестывалі і конкурсы, традыцыйныя святы і конкурсы па патрыятычнай тэматыцы. Паказчыкам эфектыўнасці такога выхавання з'яўляецца фарміраванне і развіццё ў дзяцей сацыяльнай актыўнасці, якая праяўляецца ў сацыяльных і грамадзянскіх акцыях міласэрнасці.

У ходзе рэалізацыі *праекта "Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы"* на працягу 2014 г. - пачатку 2015 г. прайшоў шэраг мерапрыемстваў.

У студзені - маі 2014 г., а затым у верасні - снежні 2014 г. прайшла працоўная акцыя па зборы другаснай сыравіны "Наша піянерская праца табе, Айчына". У акцыі прынялі ўдзел 11 піянерскіх дружын, было сабрана 2237,2 кг макулатуры, 39 кг пластыкавых бутэлек. Атрыманыя грашовыя сродкі (890650 бел. руб.) пералічаны на рэканструкцыю сквера імя піянера-героя Марата Казея (г. Мінск). Па выніках праведзеных этапаў лепшай стала піянерская дружына "Факел" (СШ № 2 г.п. Зэльва). Акцыя працягваецца да мая 2015 г.

На працягу 2014 - 2015 гадоў праходзіць раённая акцыя "Добрае сэрца" – ветэранам!" па аказанні шэфскай дапамогі ветэранам Вялікай Айчыннай вайны сіламі цімураўскіх і валанцёрскіх атрадаў. Мэта акцыі – аказанне практычнай дапамогі ў вырашэнні актуальных сацыяльна значных спраў ветэранам Вялікай Айчыннай вайны; прыцягненне большай колькасці навучэнцаў у добраахвотны ўдзел у сацыяльна значных справах; прапаганда і распаўсюджванне пазітыўных ідэй добраахвотнага служэння грамадству.

Фота 1. Члены цімураўскага атрада дамапагаюць у нарыхтоўцы паліва

Штомесяц членамі цімураўскіх і валанцёрскіх атрадаў праводзіцца актуалізацыя банка? ветэранаў ВАв, замацаваных за ўстановамі адукацыі.

Ва ўстановах адукацыі дзейнічае "Гарачая лінія Дабрыні", звярнуўшыся на якую ветэраны могуць атрымаць неабходную дапамогу. Так, па выніках зваротаў на "гарачую лінію", піянерскай дружынай "Віцязь" (СШ № 3 г.п.

Зэльва) была аказана дапамога ветэранам ВАв Жуку І.А, Скіба П.С., Заморскаму П.А., піянерскай дружынай “Спадчына” (Дзярэчынскі д/с-СШ) – аказана дапамога ветэрану Якушу І.С., дружынай “Каралінка” (Каралінская СШ) – Жывулька А.Е., дружынай “Мара” (гімназія № 1 г.п. Зэльва) – ветэрану ВАв Кашуткіну В.З., дружынай “Верасок” (Міжэрыцкі д/с-БШ імя У. Ляха) – аказана дапамога ветэрану педагагічнай працы Папковіч З.Н. Усе звароты тычацца дапамогі па ўборцы тэрыторыі каля дамоў, на агародзе, дапамогі ў загатоўцы паліва і г.д.

У ходзе акцыі ва ўстановах адукацыі праводзяцца Урокі Дабрыні (мэта – прапаганда ідэі добраахвотніцтва), напрыклад: “Валанцёры новага часу”, “Пульс планеты” (СШ № 3 г.п. Зэльва), “Дабрыня выратуе свет” (Дзярэчынскі д/с-СШ), “Мы павінны памятаць” (Цяглевіцкі д/с-СШ), “Вучымся быць талерантнымі” (Міжэрыцкі д/с-БШ імя У. Ляха).

Членамі цімураўскіх і валанцёрскіх атрадаў СШ № 2 г.п. Зэльва, Каралінскай СШ зроблены відэазапісы ўспамінаў ветэранаў ВАв Валюк Валянціны Мікалаеўны і Жывулька Аркадзія Емельянавіча аб падзеях ваенных часоў. Дадзеныя ўспаміны размешчаны на Інтэрнэт-сайце Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва (старонка “Жывыя галасы гісторыі”). Членамі піянерскай дружыны “Спадчына” (Дзярэчынскі д/с-СШ) запісаны відэаролік “Каб памяталі”.

Сустракаючыся з ветэранамі вайны, слухаючы іх успаміны, знаёмячыся з гісторыяй пасёлка, вёскі, з рэліквіямі народнага подзвіга, навучэнцы авалодваюць значным духоўным багаццем. Гэта садзейнічае фарміраванню ў іх высокай патрыятычнай свядомасці і грамадзянскай кампетэнтнасці асобы.

У рамках акцыі “Дом без адзіноты” членамі піянерскіх дружын і пярвічных арганізацый грамадскага аб’яднання “Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі” праводзяцца віншаванні ветэранаў ВАв, ветэранаў працы, адзінока пражываючых грамадзян з днямі нараджэння, памятнымі датамі і дзяржаўнымі святамі.

Фота 2. У час Параду 9 мая

У рамках эстафеты “Запалі факел душы”, удзельнікамі якой стала больш за 600 членаў дзіцячых і маладзёжных грамадскіх арганізацый, ва ўстановах адукацыі прайшлі сустрэчы з ветэранамі Сяляўка М.І., Сталпец Л.І. (СШ № 2 г.п. Зэльва), сустрэчы-ўспаміны “Пакуль жыву – памятаю” (Каралінская СШ), мітынгі-рэквіемы “Мы памятаем ваш подзвіг, салдаты вайны” (СШ № 2 г.п. Зэльва, гімназія № 1 г.п. Зэльва, Цяглевіцкі д/с-СШ, Міжэрыцкі д/с-БШ імя У. Ляха, Князеўская гімназія, Ялуцавіцкі д/с-БШ, Галынкаўская СШ).

Валанцёрамі і цімураўцамі праведзены працоўныя дэсанты “Чыстыя вокны і кватэры”, аказана дапамога 12 ветэранам і прэстарэлым грамадзянам па

уборцы дамоў і кватэр, мыццю вокнаў (Каралінская СШ, Елкаўская СШ, Цяглевіцкі д/с-СШ, Міжэрыцкі д/с-БШ імя У. Ляха).

Адноўлены шыльды і чырвоныя зоркі на дамах ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны (15 чалавек), члены цімураўскага атрада СШ № 2 г.п. Зэльва разам з чырвонымі зоркамі прымацавалі шыльды “Дзякуй за Перамогу!”.

Ход акцыі “Добрае сэрца” – ветэранам” асвячаецца на старонках раённай газеты “Праца” (“Жывы сведка гістарычных падзей”, “Прыклад патрыятызму” – СШ № 2 г.п. Зэльва).

Развіццю інтэлектуальных здольнасцей, павышэнню ўзроўню ведаў аб нацыянальнай гісторыі, геаграфіі, культуры спрыяе і правядзенне інтэлектуальных гульняў. Так, 11 студзеня 2014 г. адбыўся чэмпіянат па інтэлектуальных гульнях сярод піянерскіх дружын “Мая Радзіма – Беларусь”, у якім прынялі ўдзел 10 каманд (60 чалавек). Лепшымі сталі каманды піянерскіх дружын “Віцязь” (СШ № 3 г.п. Зэльва) і “Каралінка” (Каралінская СШ).

Фота 3. Пераможца агляду-конкурсу агітбрыгада піянерскай дружыны “Віцязь”

8 лютага традыцыйна прысвячаецца Дню юнага героя-антыфашыста. Ва ўстановах адукацыі прайшлі ўрачыстыя лінейкі “Жывём і памятаем”. Прайшло пасяджэнне РС ГА “БРПА” “Дыялог пакаленняў”. 9 устаноў адукацыі прынялі ўдзел у Інтэрнэт-віктарыне “Юныя піянеры героі-антыфашысты”. Члены піянерскіх дружын Князеўскай гімназіі, Галынкаўскай СШ і Елкаўскай СШ прынялі ўдзел у піянерскім вернісажы “Героі ніколі не паміраюць. Героі ў нашай памяці жывуць”. Ход мерапрыемстваў асвячаўся на старонках раённай газеты “Праца” (артыкул “Выхаванне на прыкладзе герояў”, Галынкаўская СШ, Міжэрыцкі д/с-БШ імя У. Ляха).

У мэтах фарміравання духоўна-маральнай і грамадзянска-патрыятычнай культуры падрастаючага пакалення 10 лютага 2014 г. 8 устаноў адукацыі прынялі ўдзел у аглядзе-конкурсе піянерскіх агітбрыгад “Запалі вогнішча дабрыні”.

Фота 4. Сустрэча з работнікамі РАНС

Штогод у лютым праводзяцца сустрэчы з удзельнікамі ваенных падзей, з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны. Гэта не пасіўнае слуханне ўспамінаў дарослых, усе прысутныя – актыўныя ўдзельнікі сустрэч.

Да Дня абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь прайшлі мерапрыемствы ў рамках аперацыі “Гордасць”, удзел у якіх прыняло больш за 500 навучэнцаў устаноў адукацыі раёна. 23 лютага 2014 г. ва ўстановах адукацыі праводзілася работа па рэалізацыі

мерапрыемстваў Рэспубліканскай акцыі “Да абароны Айчыны гатовы!”. У акцыі прынялі ўдзел 9 устаноў адукацыі. З мэтай азнаямлення з умовамі паступлення і навучання ў навучальных установах МНС у гімназіі № 1 г.п. Зэльва, Князеўскай гімназіі, Каралінскай СШ прайшла сустрэча дапрызыўнай моладзі з работнікамі раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях.

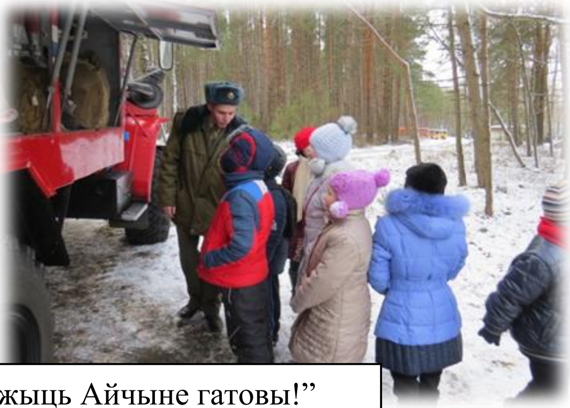

Фота 5, 6. У час мерапрыемства “Служыць Айчыне гатовы!”

У Галынкаўскай СШ і Міжэрыцкім д/с-БШ імя У. Ляха прайшоў конкурс па зборцы і стральбе з вінтоўкі. У ходзе сустрэчы з работнікамі Зэльвенскага ваенкамата навучэнцы Каралінскай СШ даведаліся аб станаўленні і традыцыях Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь. У Елкаўскай СШ прайшоў конкурс вершаў “Айчыны годныя сыны”. У гімназіі № 1 г.п. Зэльва, Князеўскай гімназіі, Галынкаўскай СШ, Каралінскай СШ, Цяглевіцкім д/с-СШ, Дзярэчынскім д/с-СШ, Ялуцавіцкім д/с-БШ былі арганізаваны спартландыі і спартыўна-гульнёвыя праграмы. У Дзярэчынскім д/с-СШ адбылася сустрэча навучэнцаў выпускных класаў з прадстаўнікамі Гомельскага інжынернага інстытута МНС Рэспублікі Беларусь, а таксама мітынг, прысвечаны памяці Героя Савецкага Саюза Казбека Нуржанава “Два народа – адна памяць” (дадатак 9).

У ходзе акцыі “Падарунак ветэрану” піянеры Галынкаўскай СШ, Цяглевіцкага д/с-СШ зрабілі і ўручылі сувеніры ветэранам ВАв.

Гімназія № 1 г.п. Зэльва і Князеўская гімназія ўдзельнічалі ў раённых спаборніцтвах “Снежны снайпер”.

Конкурс патрыятычнай песні “Рыо-Рыта!” прайшоў у Галынкаўскай СШ.

Фота 7, 8, 9. У час плэнэра

На базе ДУ “Зэльвенскі раённы аздараўленчы лагер “Блакітная хваля” праводзілася спартыўна-гульнёвая праграма “Служыць Айчыне гатовы!”. У мерапрыемстве прынялі ўдзел 97 навучэнцаў з 9 устаноў адукацыі.

26 красавіка 2014 г. прайшоў раённы плэнэр, прысвечаны Дню Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне “Подзвігу народа прысвячаецца…”. У плэнэры прынялі ўдзел 13 навучэнцаў з 7 устаноў адукацыі.

У межах рэалізацыі сацыяльна значнай ініцыятывы дзіцячых і маладзёжных арганізацый “400 спраў – не мяжа”, якая арганізавана з мэтай прыцягнення моладзі ў актыўныя формы грамадзянскага і духоўна-маральнага выхавання, развіцця сацыяльнай актыўнасці дзяцей, падлеткаў і моладзі ў снежні 2014 г. – студзені 2015 г. праводзіўся раённы этап рэспубліканскай акцыі ГА “БРСМ” і ГА “БРПА” “Цуды на Каляды”. Арганізатары ў рамках акцыі ставілі сваёй мэтай садзейнічанне выхаванню ў школьнікаў сацыяльнай актыўнасці, а таксама міласэрнасці і гатоўнасці прысці на дапамогу тым, хто ў ёй мае патрэбу. Чарговы раз у акцыі прынялі ўдзел больш за тысячу неабыякавых школьнікаў. Ва ўстановах адукацыі былі арганізаваны дабрачынныя кірмашы, за атрыманыя сродкі (каля 8 мільёнаў рублёў) скамплектавана 269 падарункаў.

Фота 10. Сімвал акцыі – “Чырвоная рукавічка”

Аперацыі “Свята ў кожны дом” і “Навагодні сюрпрыз”, забаўляльная праграма “Навагодняя казка”, акцыя “Дом без адзіноты”, сімвалам якіх стала “Чырвоная рукавічка”, што атаясамлівае імкненне дзяцей і моладзі агарнуць клопатам і ўвагай людзей, якія гэтага патрабуюць, прайшлі ва ўсіх піянерскіх дружынах і пярвічных арганізацыях ГА “БРСМ”.

“Чырвоныя рукавічкі”, укамплектаваныя школьнымі прыладамі, цацкамі і салодкімі падарункамі, члены арганізацый перадалі выхаванцам сацыяльна-педагагічнага цэнтра і цэнтра карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі. Падарункі таксама атрымалі дзеці-інваліды, сіроты і дзеці са шматдзетных сем’яў.

Фота 11, 12. Віншаванне і ўручэнне падарункаў выхаванцам СПЦ

Таксама актывісты наведалі педыятрычнае аддзяленне раённай бальніцы, а яшчэ павіншавалі з Калядамі і Новым годам ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і ветэранаў педагагічнай працы.

З мэтай фарміравання ў дзяцей і падлеткаў устойлівага жадання садзейнічаць росквіту краіны і яе абараняць, у маі 2014 г. праводзілася раённая ваенна-патрыятычная гульня “Зарніца”, удзел у якой прынялі 48 навучэнцаў з 7 устаноў адукацыі.

Фота 13, 14. У час “Зарніцы”

У мэтах выхавання ў моладзі нацыянальнай і грамадзянскай самасвядомасці, павагі да гісторыі, гераічнага мінулага сваёй Радзімы, да подзвігаў ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, развіцця актыўнай грамадзянскай пазіцыі, павышэння значэння Перамогі ў гісторыі беларускага народа, яе ўплыву на фарміраванне нацыянальнай самасвядомасці, адносін маладых людзей да падзей тых гадоў з 30 красавіка па 9 мая 2014 г. праводзіўся раённы этап рэспубліканскай патрыятычнай акцыі “Дзякуй за Перамогу!”.

Фота 15, 16. У час акцыі “Дзякуй за Перамогу!”

У акцыі прынялі ўдзел 567 членаў піянерскіх дружын і ПА ГА “БРСМ”. 30 красавіка старт акцыі даў марафон “Дарогай памяці”, у рамках якога быў праведзены працоўны дэсант па добраўпарадкаванні месцаў увекавечвання памяці герояў ВАв.

Таксама ў гэты дзень ва ўсіх піянерскіх дружынах былі запушчаны ў неба паветраныя змеі з надпісам “Імёны герояў жывуць у нашых сэрцах і ў аблоках!”.

Фота 17. Працоўны дэсант

7 мая 2014 г. адбыўся марафон “Ад помніка да помніка!”, у час якога адбываліся мітынгі “Каб памяталі!”. На мітынгу ў Галынкаўскай СШ прайшоў прыём у акцябраты і піянеры, урачыста ўручаны білеты членаў ГА “БРСМ”.

З 30 красавіка па 8 мая 2014 г. ва ўстановах адукацыі прайшлі аперацыі “Зорачка”, “Дзякуй за Перамогу!”, “Пісьмо ветэрану”, “Падарунак ветэрану”, працоўны дэсант “Чысты дом”, пад час якіх былі адноўлены чырвоныя зоркі на дамах ветэранаў (33), зроблены значкі з надпісам “Дзякуй за Перамогу!” (33) і прымацаваны на дзверы дамоў ветэранаў. Піянерамі зроблены 20 паштовак, 13 памятных сувеніраў і уручаны ўсім ветэранам ВАв, якія пражываюць на тэрыторыі Зэльвенскага раёна (33 чалавекі).

Фота 18, 19, 20 . Прыём у члены ГА “БРПА” і ГА “БРСМ”

23 ветэранам аказана дапамога па прыбіранні дамоў. 7-9 мая каля памятных месцаў выстаўлены ганаровы каравул. 9 Мая членамі Маладзёжнага парламента ў 21^{00} гадзін у пасёлку быў арганізаваны флэш-моб “Добрае сэрца” – ветэранам!”, удзел у якім прынялі 115 чалавек (навучэнцы, жыхары і госці пасёлка).

Фота 21. Аперацыя “Пісьмо ветэрану”

У мэтах выхавання ў моладзі нацыянальнай грамадзянскай самасвядомасці, фарміравання ў моладзі любові да Радзімы, умацавання грамадзянскай пазіцыі, пачуцця патрыятызму з 11 па 12 мая 2014 г. члены піянерскіх дружын і ПА ГА “БРСМ” прынялі ўдзел у рэспубліканскай акцыі “Квітней, Беларусь!”, прысвечанай Дню Дзяржаўнага герба і сцяга Рэспублікі Беларусь. 11 мая старт акцыі даў раённы мітынг. У рамках акцыі прайшоў святочны канцэрт, у якім прынялі ўдзел 56 членаў ГА “БРСМ” і ГА “БРПА”.

Працавалі гульнявыя пляцоўкі. Ва ўсіх установах адукацыі адбылося ўрачыстае падняцце сцяга Рэспублікі Беларусь, прайшлі таксама ўрачыстыя лінейкі, прысвечаныя Дню Дзяржаўнага герба і сцяга Рэспублікі Беларусь, тэматычныя часы інфарміравання "Сімвалы нашай Радзімы", інтэлектуальны турнір "Сімволіка нашай краіны – горада – школы", віктарына "Сімвалы Беларусі", вусны часопіс "Сімволіка Рэспублікі Беларусь", Дзень здароўя.

Фота 18, 19, 20. У час акцыі "Добрае сэрца" – ветэранам"

Станаўленню грамадзянскай пазіцыі навучэнцаў садзейнічае такая форма работы, як арганізацыя профільных патрыятычных змен на базе ДУ "Зэльвенскі раённы аздараўленчы лагер "Блакітная хваля". Летам 2014 г. рэалізоўваўся праект "Каб любіць Беларусь нашу мілую…". У рамках праекта дзеці завочна падарожнічалі па сваёй малой радзіме. Галоўная мэта праекта – стварэнне ўмоў для фарміравання ў дзяцей і падлеткаў грамадзянска-патрыятычных пачуццяў і адказнасці за захаванне гісторыка-культурнай спадчыны роднай краіны.

У мэтах патрыятычнага выхавання навучэнцаў, пашырэння ведаў аб гістарычных падзеях Вялікай Айчыннай вайны, развіцця творчых здольнасцей у сакавіку - красавіку 2014 г. праводзіўся раённы этап абласнога адукацыйнага праекта "Зброя Перамогі". У абласным конкурсе работа Каўчуна Дзмітрыя (Елкаўская СШ) заняла 3-е месца.

Заключэнне

Аналіз прамежкавых вынікаў па рэалізацыі праекта дазваляе зрабіць наступныя высновы:

– удзел навучэнцаў у сацыяльных і грамадзянскіх акцыях міласэрнасці, традыцыйных святах, мерапрыемствах і разнастайных творчых конкурсах садзейнічае станаўленню іх грамадзянскай пазіцыі;

– актыўна адраджаецца склаўшаяся ў папярэднія гады сістэма форм і метадаў грамадзянскага выхавання, разуменне неабходнасці выхавання гістарычна граматнага грамадзяніна;

– сфарміравана асяроддзе выхавання і навучання для навучэнцаў па вывучэнню гістарычных падзей;

– ствараюцца і удасканальваюцца ўмовы для развіцця творчай асобы;

– узровень сфарміраванасці грамадзянска-патрыятычных, маральных якасцей асобы навучэнцаў значна вырас;

– павялічыўся масавы ахоп навучэнцаў у мерапрыемствах патрыятычнага накірунку.

Работу па рэалізацыі праекта ў далейшым неабходна накіраваць на фарміраванне *ўсвядомленага* стаўлення да Айчыны, яе мінулага, сучаснага і будучага на аснове гістарычных каштоўнасцей і ролі Рэспублікі Беларусь ў лёсах свету; стварэнне ўмоў для рэалізацыі кожным навучэнцам асабістай грамадзянскай пазіцыі.

Літаратура

1. Бабосов, Е.М. Основы идеологии современного государства / Е.М. Бабосов. – Минск : ТетраСистемс, 2004. – 210 с.
2. Бедулина, Г.Ф. Идейно-воспитательное пространство учреждения образования / Г.Ф. Бедулина // Праблемы выхавання. – 2006. – № 4. – С.27–31.
3. Гоцман, А.М. Влияние детских и молодёжных организаций на формирование активной гражданской позиции / А.М. Гоцман // Праблемы выхавання. – 2009. – № 3. – С.30–37.
4. Кивлюк, Л.А. Проектирование как культурная форма инновационной деятельности в воспитании / Л.А. Кивлюк // Кіраванне ў адукацыі. – 2007. – № 2. – С. 7-10.
5. Храмцова, Ф.И. Идеологическое воспитание: параметры эффективности: учеб.-метод. пособие / Ф.И. Храмцова. – Минск: Технопринт, 2004. – 127 с.

Дадатак 1

Палажэнне
аб правядзенні раённай акцыі “Добрае сэрца” – ветэранам!” па аказанні шэфскай дапамогі ветэранам Вялікай Айчыннай вайны

1. Акцыя праводзіцца ў адпаведнасці з Планам падрыхтоўкі і правядзення мерапрыемстваў па святкаванню 70-й гадавіны вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне ў Зэльвенскім раёне.

2. Мэты:
– аказанне практычнай дапамогі ў вырашэнні актуальных, сацыяльна значных праблем ветэранам Вялікай Айчыннай вайны;
– прыцягненне большай колькасці навучэнцаў у добраахватны ўдзел у сацыяльна значных справах;
– прапаганда і распаўсюджванне пазітыўных ідэй добраахвотнага служэння грамадству.

3. Арганізатары акцыі:
– аддзел адукацыі, спорту і турызму Зэльвенскага раённага выканаўчага камітэту;
– раённы савет грамадскага аб’яднання “Беларуская рэспубліканская піянерская арганізацыя”;
– дзяржаўная ўстанова адукацыі “Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва”.

4. Тэрміны правядзення акцыі: 2014-2015 гады.

5. Удзельнікі акцыі: цімураўскія і валанцёрскія атрады ўстаноў адукацыі раёна.

6. Інфармацыйная падтрымка.
У час правядзення акцыі рыхтуюцца штодзённыя справаздачы: па колькасці зробленых добрых спраў, па колькасці ўдзельнікаў, колькасці чалавек, якім аказана дапамога, аб самым значным мерапрыемстве, акцыі. Інфармацыя аб зробленай рабоце штомесяц прадстаўляецца ў Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва.

Мерапрыемствы акцыі

№	Мерапрыемства	Тэрмін правядзення	Выканаўцы
1	Актуалізацыя банка дадзеных аб ветэранах Вялікай Айчыннай вайны (далей ВАв)	штомесяц	ДУА «Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва» (далей – ЦТДіМ) Установы адукацыі (далей - УА)
2	Урокі Дабрыні (прапаганда ідэі добраахвотніцтва)	люты, штогод	УА
3	Гарачая лінія Дабрыні (прыём паведамленняў ад ветэранаў ВАв з просьбамі аб дапамозе)	штомесяц	УА
4	Вывучэнне запытаў ветэранаў ВАв па аказанні дапамогі	раз у месяц	УА
5	Акцыя «Дом без адзіноты» (віншаванне з Днём нараджэння, каляндарнымі святамі і г.д.)	на працягу года	УА
6	Аперацыя «Гордасць», прымеркаваная да Дня абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь	люты, штогод	УА
7	Эстафета «Запалі факел душы»: - сустрэчы-ўспаміны «Пакуль жыву – памятаю!»; - мітынг-рэквіем «Ніхто не забыты, нішто не забытае!»; - святочныя канцэрты «Салют, Перамога!»	май, штогод	УА
8	Працоўны дэсант «Чыстыя вокны і кватэры» (аказанне дапамогі па прыбіранні дамоў)	сакавік-красавік, штогод	УА
9	Дапамога на прысядзібным участку	на працягу года (па неабходнасці)	УА
10	Аднаўленне шыльдаў, чырвоных зорачак на дамах ветэранаў ВАв	красавік-май 2014 г.	УА
11	Запіс відэаўспамінаў ветэранаў ВАв (для размяшчэння на сайце ЦТДіМ)	Сакавік 2014 г.	УА

12	Стварэнне на сайце ДУА «Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва» відэастаронкі «Жывыя галасы гісторыі»	Сакавік 2014 г.	ЦТДіМ
13	Асвячэнне хода акцыі ў сродках масавай інфармацыі (газеты «Праца», «Зорька»)	На працягу года	ЦТДіМ УА

Дадатак 2

План
правядзення ўрачыстых мерапрыемстваў, прысвечаных Дню юнага героя-антыфашыста (8 лютага 2014 г.) і 70-годдзю вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў

№	Назва мерапрыемства	Месца правядзення
1	Урачыстыя лінейкі «Жывем і памятаем»	УА
2	Пасяджэнне РС ГА «БРПА» «Дыялог пакаленняў»	РС ГА«БРПА» (ДУА «Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п.Зэльва»)
3	Інтэрнэт-віктарына «Юныя піянеры героі-антыфашысты»	Сайт ДУА «Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п.Зэльва»
4	Экскурс у гісторыю «Успомнім іх пайменна»	Сайт ДУА «Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п.Зэльва»
5	Піянерскі вернісаж «Героі ніколі не паміраюць. Героі ў нашай памяці жывуць»	ДУА «Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п.Зэльва»
6	Аперацыя «Піянерская лістоўка «Ведай і памятай» (інфармаванне навучэнцаў пра юных піянераў герояў-антыфашыстаў)	УА
7	Акцыя «Каб памяць жыла» (стварэнне відэасюжэта па ўспамінах ветэранаў)	УА
8	Аперацыя «Успомнім усіх пайменна» (добраўпарадкаванне помнікаў, аказанне практычнай дапамогі ветэранам)	УА
9	Асвячэнне праведзеных мерапрыемстваў у раённай газеце «Праца»	раённая газета «Праца»

Дадатак 3

Інтэрнэт-віктарына “Юныя піянеры героі-антыфашысты”

Аўтар: Цярэшчанка А.Ю., намеснік дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва

Мэта: пашырыць веды аб героях-антыфашыстах.

1. У якім годзе і кім быў зацверджаны Дзень памяці юнага героя-антыфашыст?

Адказ: 1964 г., ААН.

2. Назавіце юных герояў і гады іх гібелі, у памяць аб якіх быў зацверджаны дзень памяці юнага героя-антыфашыста.

Адказ: Даніэль Феры (1962 г.), Фадыл Джамаль (1963 г.)

3. Гібеллю яшчэ якіх герояў азмрочана дата 8 лютага?

Адказ: гібеллю маладагвардзейцаў Алега Кашавога, Любові Шаўцовай, Дзмітрыя Агурцова, Віктара Субоціна, Сямёна Аспапенка.

4. Назавіце піянераў герояў Вялікай Айчыннай вайны, удастоеных звання Героя Савецкага Саюза.

Адказ: Лёня Голікаў, Марат Казей, Валя Коцік, Зіна Партнова, Аляксандр Чакалін.

5. Назавіце піянера-героя, якому ўстаноўлены помнік у г. Мінск і чыім іменем названы сквер у г. Мінск.

Адказ: Марат Казей.

6. Назавіце юных антыфашыстаў, нашых землякоў, якія змагаліся на тэрыторыі Зэльвенскага раёна супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Адказ: Людміла Якубеня, Коля Сяргейчык, Міша Сяргейчык, Алёша Кулак, Аляксей і Іван Булакі, Саша Каўчун.

7. У якім годзе, дзе і на якім мерапрыемстве было вырашана побач з памятнымі для ўсёй піянерыі датамі (9 мая – дзень Перамогі і 19 мая Дзень піянерскага сяброўства) адзначаць у Рэспубліцы Беларусь 8 лютага Дзень юнага героя-антыфашыста?

Адказ: у 1988 г. на Другім міжнародным зборы піянераў у Мінску.

8. Назавіце вуліцы г.п. Зэльва, названыя ў гонар юных герояў.

Адказ: вул. А. Кашавога, Зоі Касмадзем’янскай.

9. Назавіце мерапрыемствы, што зараз праходзяць ў раёне з мэтай ўшанавання памяці юных герояў.

Адказ: працоўная акцыя “Наша піянерская праца табе, Айчына!”; Дзень юнага героя-антыфашыста.

10. Як называўся атрад, якому Людміла Якубеня перадавала зброю?

Адказ: атрад ім. Ф.Э. Дзяржынскага, затым – “Перамога”.

Дадатак 4

Сценарий
агитбригады тимуровского отряда «Надежда» государственного учреждения образования «Учебно-педагогический комплекс Мижеричский детский сад – базовая школа им. В. Ляха»
«Тимуровцы сегодняшнего дня»

Составители:
Соколовская Диана,
Антонович Татьяна –
члены тимуровского
отряда «Надежда»

Цель: формирование духовно-нравственной и гражданско-патриотической культуры подрастающего поколения.

Задачи:
- воспитание чувства гражданственности, патриотизма;
- развитие интереса к пионерским делам;
- воспитание умения держаться на сцене.

Участники: члены тимуровского отряда «Надежда» государственного учреждения образования «Учебно-педагогический комплекс Мижеричский детский сад - базовая школа им. В. Ляха»

1. Раз, два –
   Три, четыре.
   Три, четыре –
   Раз, два.
   Кто шагает дружно в ряд?
   Наш тимуровский отряд.
2. Здравствуйте, друзья!
3. Привет, народ!
4. Что в Зельвенском крае живет.
5. Вы узнали, наш отряд,
6. Отряд обычный – из ребят
7. Тимуровского отряда

Все: «Надежда»!

1. Наш отряд живет под девизом: «Подари тепло и свет тому, кто в этом нуждается». Мы придерживаемся следующих законов: закон добра, закон памяти, закон чести, закон заботы, закон дружбы, закон верности.

2. Мы – тимуровский отряд. Тимуровцы – это ребята, которые помогают тем, кто нуждается в помощи:

Все: пожилым людям, инвалидам и малышам.

3. У нас в «Надежде » – весёлый народ,
Здесь в отряде дружба живёт.
И только у нас и веселье, и смех,
Хорошие знанья, в учёбе успех.
4. В нашей школе тимуровцы объединились,
Поверьте нам, не зря.
Много дел хороших вместе
Смогли сделать мы, друзья!
5. Мы стараемся придерживаться советов, которые оставили нам бывшие члены нашего отряда.
6. В сегодняшнее время люди очень осмотрительны и осторожны. Предупредите о своем приходе заранее, представьтесь.
7. Никогда не обещайте пожилым людям того, чего не выполните. Старики очень доверчивы и пустое обещание для них настоящая трагедия.
1. Не жди слов благодарности. Доброе дело вернется к тебе сторицей.
2. Зорко всматривайся в окружающую жизнь. Каждый новый день обогатит тебя и подскажет путь, по которому ты пойдешь не в одиночестве.

Песня на мотив песни «Чунга-чанга»

Тимуровцы в нашей школе есть,
Добрых дел у них друзья не счесть.
Больше дела и поменьше слов,
Будет наш ответ «Всегда готов!»
Припев:
Много есть объединений –
Выбор и свобода мнений,
Выбор и свобода мнений –
Это классно.
Каждый сделать выбор может,
Этим людям он поможет,
Этим людям он поможет.
И прекрасно.

3. Тот, кто верит в добра торжество,
Тот способен на волшебство.
4. Кто в беде не бросает
И друзей выручает,
Кто неправды не скажет вовек,
Не сидит он на месте,

Сразу скажем:
Все: «Он наш человек».
5. Наши старанья и заботы
Воплощены в наших делах.
Не устаём мы от работы,
Трудиться рады мы всегда.
6. Не забываем и про ветеранов,
Помогаем им в делах,
Приглашаем их, и поздравляем
На праздниках и вечерах.
7. С малышами занимались,
Подавали им пример.
Научить их постарались,
1. Что нужно родину любить,
2. Что нужно правила учить,
3. И как дорогу перейти,
4. И как до финиша дойти.
5. Мы хранители природы
Соберем вокруг отходы –
И бутылки, и коробки,
И стаканчики, и пробки.
6. Уберем с газонов листья
И деревню мы почистим…
То, что было лишь мечтой, –
Станет явью золотой!
7. Мы края Зельвенского дети –
Гайдаровские юные мы внуки.
Нам добрые дела всегда нужны
Без них зачахнем от лени и от скуки.
1. Места нет для амбиций,
Если помощь пришла в добрый час.
Пусть счастливые лица
Будут главной наградой для нас!
2. Ведь ничем не измерить
Состраданье, ответственность, честь.
Мы даем повод верить,
Что добро на земле нашей есть!
3. Вот окошко горит не гаснет…
Там не спит до утра ветеран….
Неужели, друзья, вам не ясно,
Что болит его сердце от ран…
4. Нам не люба Квакина фигура,

Ждет других героев наш народ.
Возродим движение Тимура,
Новые тимуровцы – вперед!!!

5. Мы мало думаем о доброте,
Которая основа жизни!
А состраданье – компас тот в судьбе,
Спасающий от катастроф Отчизну!
6. Не красота спасет наш мир от бед,
А доброта и в этом весь секрет!
Ждут нас дела огромные,

Все: Мы Тимуровцы Новые!

Песня «Только добротой сердец»

Есть на свете мудрость золотая,
И она понятней с каждым днем-
Что свечу однажды зажигая,
От людей не прячут под стеклом,
Чтоб она светила всем, кто рядом,
Согревая души и сердца,
Чтоб дарила людям свет и радость... До конца.

ПРИПЕВ: Только добротой сердец
Этот мир согреть
Мы сможем с вами,
Только добротой сердец,
Добрыми делами и словами.
И среди планет и звезд
Этот шар земной
Вращаться будет
До тех пор, пока сумеют люди
Отдавать тепло сердец.

1. Нашим сердцем горячим
Научились мы мир любить,
И, наверное, иначе
Тимуровцы не могут жить.
2. Тимуровец всегда силен,
Тимуровец достоин уваженья.
И по призыву нынешних времен
Мы возрождаем юности движенье.
3. Тимуровец – это светлое завтра.
4. Тимуровец – это солнца восход.
5. Тимуровец – это верность и братство.
6. Тимуровец – это мысли полёт.
7. Вступай в тимуровцы и этим гордись,

Пускай интересней пройдёт твоя жизнь.

1. Не надо, ребята, без дела сидеть.
   Ведь надо, ребята, так много успеть!

Дадатак 5

Інтэрнэт-віктарына
“Перагортваючы старонкі гісторыі Зэльвеншчыны”

Аўтар: Цярэшчанка А.Ю., намеснік дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва

Мэта: падтрымка цікаўнасці да гісторыі роднай Зэльвеншчыны.

1. Першыя пісьмовыя звесткі пра Зэльву звязаны з упамінаннем Міхаіла Насовіча, які заснаваў у сяле Вялікая Зэльва касцёл. Да якога года адносіцца гэтая падзея?

Адказ: 1470 г.

2. Даніла Галіцкі ў 1258 г. узяў Ваўкавыск і накіраваў атрад на чале з сынам Ільвом на Гародню, а ваяводу Міхаіла – ваяваць “па Зялеве”. Назавіце дакумент, які сведчыць аб гэтай падзеі.

Адказ: Іпацьеўскі летапіс.

3. Што было адкрыта ў 1508 г. пры касцёле ў вялікай Зэльве?

Адказ: шпіталь.

4. У 1616 г. мястэчка Зэльва складалася з рынку і трох вуліц. Назавіце першыя тры вуліцы Зэльвы.

Адказ: Дворная, Міжэрыцкая, Ваўкавыская.

5. У якім годзе Казімір Сапега прымаў у Зэльве караля Рэчы Паспалітай Уладзіслава IV?

Адказ: 1643 г.

6. “З вельмі даўніх часоў, – адзначаў ананімны аўтар, – Зэльва і яе жыхары падпарадкоўваюцца дзіўнаму праву, калі адзінаццаць месяцаў у годзе яны марнеюць, а толькі месяц жывуць”. Аб чым ідзе гаворка?

Адказ: Аб Ганненскім кірмашы.

7. Які завод быў у князёў Сапегаў?

Адказ: конны (цагляны, суконны, бровар).

8. У 1875 г. за кошт жыхароў Зэльвы быў пабудаваны невялікі будынак… Які будынак? (Падказка: зараз у гэтым будынку знаходзіцца раённы цэнтр гігіены і эпідэміялогіі).

Адказ: школа.

9. Асноўны прадмет, які вывучаўся ў школах у XYIII ст.?

Адказ: Закон Божы (царкоўнаславянскае чытанне, царкоўныя спевы, свяшчэнная гісторыя).

10. Папулярны невялікі драўляны павільён, у якім пад музыку некалькіх скрыпачоў да раніцы былі танцы ў час Ганненскага кірамшу, называецца… Як?

Адказ: “Сабачая горка”.

11. У чэрвені 1941 г. ішлі баі каля ракі зяльвянка супраць наступаючых вайсковых часцей фашыстаў. Назавіце прозвішча савецкага генерала, пад чыім камандаваннем вяліся абарончыя баі.

Адказ: Д.М. Карбышаў.

12. Назавіце ветэранаў Вялікай айчыннай вайны, што жывуць у мікраараёне вашай школы.

Адказ: У. Кашуткін, І. Якуш, М. Кузняцоў, С. Захарка, Я. Федасевіч, А. Жывулька, В. Валюк і інш.

13. Як называлася партызанская брыгада, якая дзейнічала ў часы Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі Зэльвенскага, Слонімскага і Дзятлаўскага раёнаў да вызвалення ад нямецка-фашысцкай акупацыі?

Адказ: “Перамога”.

14. Якое права атрымалі князі Сапегі прывілеем вялікага князя літоўскага і польскага караля Аўгуста II Моцнага ад 20 мая 1721 г.?

Адказ: кірмаш і гандаль праводзіць у дзень святой Троіцы.

15. Назавіце прадстаўніка далёкага замежжа, узнагароджанага за ўдзел у партызанскім руху ў Беларусі (нашым раёне), мужнасць і адвагу, ордэнам Айчыннай вайны 1-й ступені.

Адказ: француз Леон Эйер.

16. Раённая газета на працягу многіх гадоў мяняла назву. Суаднясіце гады з назвай:

– 1944 г., 1945 г., 1956 г.;

– “Сталінскі заклік”; “За Савецкую Баларусь”, “Шлях да камунізма”.

Адказ: 1944 г. – “За Савецкую Беларусь”;
1945 г. – “Сталінскі заклік”;
1956 г. – “Шлях да камунізма”.

17. З якога года Зэльвенская раённая газета друкуецца пад назвай “Праца”?

Адказ: з 1967 г.

18. Назавіце імёны юных герояў Зэльвеншчыны.

Адказ: Аляксей і Іван Булакі, Міхаіл Сяргейчык, Аляксандр Каўчун, Мікалай Сяргейчык.

19. У гонар каго ўстаноўлена мемарыяльная дошка на сцяне дома па вуліцы Перамогі ў г.п. Зэльва?

Адказ: у гонар героя Савецкага Саюза Паўла Ільіча Жданава.

20. Зэльвенскі кірмаш меў міжнароднае значэнне. Іншаземцы прыбывалі ў мястэчка з Францыі, Саксоніі, Баварыі, Нідэрландаў, Аўстрыі, Прусіі, Італіі, Даніі, Швецыі і іншых краін. Ці насамрэч госці з усіх пералічаных краін прыязджалі ў Зэльву?

Адказ: так.

21. Назавіце дзень і месяц года, калі праводзіўся Ганненскі кірмаш.

Адказ: 25 ліпеня-25 жніўня.

22. Назавіце месца дыслакацыі партызанскага атрада “Перамога”, дзе знаходзяцца партызанскія магілы.

Адказ: лясны масіў “Бор”.

23. Каму ў лютым 2014 г. устаноўлены памятны знак у г.п. Зэльва?

Адказ: воінам-інтэрнацыяналістам (памятны знак у гонар 25-годдзя выводу савецкіх войск з Афганістана).

24. У 1940 г. была заснавана раённая газета. Як яна называлася?.

Адказ: “За высокі ўраджай”.

25. Назавіце помнікі прыроды Зэльвеншчыны.

Адказ: самае высокае месца Зэльвеншчыны – Мадзейкі, Сакаліная гара Шуляцкая, Калініцкі вялікі камень, Закалонскі валун з ямкамі і групай камянёў, астанец марэны Каралінскай, крыніца-студзянец Зенькаўская, Вялікі камень Пасуцічскі.

26. Якому віду мастацтваў былі заступнікамі князі Сапегі з 1785 г. па 1791 г. у Дзярэчыне?

Адказ: тэатр.

27. Назавіце імёны зэльвенцаў, што загінулі ў Афганістане.

Адказ: Уладзімір Міхайлавіч Лях, Міхаіл Іванавіч Бабіла (прапаў без вестак).

28. У якім годзе Зэльва будзе адзначаць 760-годдзе з дня заснавання?

Адказ: 2018 г.

29. Пры ўездзе ў г.п. Зэльва знаходзіцца памятны знак (танк). А ў гонар якой падзеі ён устаноўлены?

Адказ: памятны знак абаронцам Айчыны ўстаноўлены ў гонар 50-годдзя Вялікай Перамогі.

30. Назавіце дату і месяц вызвалення Зэльвеншчыны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Адказ: 12 ліпеня.

Дадатак 6

Каталог работ па выніках плэнера, прысвечанага Дню Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне «Подзвігу народа прысвячаецца»

Управление образования Гродненского облисполкома
Отдел образования, спорта и туризма Зельвенского райисполкома
ГУО «Центр творчества детей и молодежи г.п. Зельва»

"Подвигу народа посвящается..."

Каталог работ

- Работы учащихся учреждений образования района, принимавших участие в районном пленэре (26.04.2014 г.)

Зельва, 2014

Районный пленэр, посвященный Дню Победы в Великой отечественной войне «Подвигу народа посвящается...»

Цель и задачи:
способствовать развитию интереса детей к национальной культуре, истории и памятникам архитектуры родного края;
приобщать учащихся к эстетической культуре и ценностям своего народа;
содействовать гражданско-патриотическому воспитанию детей и молодежи.

ГУО «Центр творчества детей и молодежи г.п. Зельва»

231940
ул. Советская, 10
г.п. Зельва

Телефон: (801564)2-41-19
E-mail: zcentre@mail.by
http://ctdim.zelva.schools.by

Яскевич Марина, 14 лет СШ № 3 г.п. Зельва

Семенюк Диана, 14 лет Елковская СШ

Симак Анна, 11 лет СШ № 2 г.п. Зельва

Горбацевич Елена,
16 лет
Деречинский
д/с-СШ

Белоцкая
Вероника,
10 лет
Деречинский
д/с-СШ

Даник Сергей,
14 лет
СШ № 2
г.п. Зельва

Твердая Ольга,
10 лет
СШ № 2
г.п. Зельва

Верстак
Снежана,
12 лет
СШ № 2
г.п. Зельва

Григорьева
Дарья,
11 лет
СШ № 2
г.п. Зельва

Сорока
Александра,
11 лет
Теглевичский
д/с-СШ

Петкевич
Вера,
11 лет
Гимназия № 1
г.п. Зельва

Кривда Диана,
13 лет
Оласюк
Людмила,
13 лет
Голынковская
СШ

Дадатак 7

Конкурс «Никогда не забудем: внуки о войне», посвящённый 70-й годовщине освобождения Республики Беларусь от немецко-фашистских захватчиков и Победы советского народа в Великой Отечественной войне

Творческая работа
«Мой прадед»

Подготовил:
учащийся 7 «А» класса
СШ № 2 г.п. Зельва
Губарь Антон, 12 лет

Его добрые глаза смотрят на меня только с фотографии. Я не могу обнять этого человека, услышать его голос. Его черты я вижу в лицах моей бабушки и её братьев. «Кто же это?» – спросите вы. А я с гордостью и грустью отвечу: «Мой прадед!»

Полещук В.В. – узник лагеря

Тяжёлые испытания, выпавшие на долю людей того поколения, сократили его жизнь. Прадед построил дом для своей семьи, вырастил троих детей, помог воспитать внуков, но порадоваться рождению правнуков не успел. Я не был с ним знаком, но знаю, что он был добрым, честным, скромным и очень волевым человеком. Прадед остался жить в сердцах, в воспоминаниях моих близких. И эти воспоминания я передам и своим детям.

Мой прадед, Полещук Владимир Васильевич, родился в 1920 году в деревне Каролино. Его родители были простыми крестьянами, поэтому с детства ему приходилось тяжело работать. Прадедушка ухаживал за домашними животными, помогал отцу заготавливать дрова на зиму, работал в поле. С 10 лет он нанимался пастухом к богатым сельчанам. Когда сезонные работы заканчивались, деревенская ребятня ходила в начальную польскую школу. Научившись читать, Володя каждую свободную минутку проводил за книгой. Любовь к чтению у него сохранилась на всю жизнь. После прадеда остались его любимые книги В.Каверина, В.Шукшина, Я.Коласа.

В подростковом возрасте у моего прадеда появилось новое увлечение – музыка. Он научился играть на гармошке. После тяжёлого трудового дня деревенские парни и девчата собирались вместе и танцевали польки и кадрили, которые им наигрывал Володя. Позже прадед получит ранение, которое

отнимет у него возможность играть на гармони, но он не бросит музыку, а научится играть на губной гармошке.

22 июня 1941года оборвалась привычная жизнь прадеда и всех людей страны, в которой он жил. Началась Великая Отечественная война. В самом начале войны целую группу молодых людей, среди которых был и мой прадед, забрали на работу в Германию. В дороге, наблюдая незнакомые пейзажи, прадедушка вспоминал слова матери, которые она сказала ему перед расставанием: «Только вернись, сынок!» Эти слова всегда были с ним и помогали не потерять силу духа в таких ситуациях, из которых, казалось, уже нет выхода. Работая в плену, мой прадед выучил немецкий язык. Пробовал бежать, но его поймали и поместили уже в лагерь для военнопленных. О жизни, а точнее существовании в лагере, прадедушка не мог рассказывать даже своей семье. Он только произносил единственное слово: «Голод»... Наверное, поэтому он на протяжении всей жизни сохранил бережное отношение к каждой крошке, каждому кусочку еды. И каждый раз, приезжая из рабочих поездок домой, привозил булку хлеба.

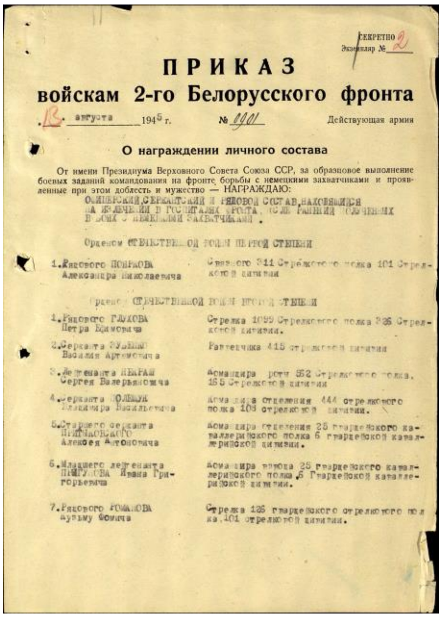
СЕКРЕТНО
Экземпляр № 2

ПРИКАЗ
войскам 2-го Белорусского фронта

13 августа 1945 г. № 0901 Действующая армия

О награждении личного состава

От имени Президиума Верховного Совета Союза ССР, за образцовое выполнение боевых заданий командования на фронте борьбы с немецкими захватчиками и проявленные при этом доблесть и мужество — НАГРАЖДАЮ:
ОФИЦЕРСКИЙ, СЕРЖАНТСКИЙ И РЯДОВОЙ СОСТАВ, НАХОДЯЩИЙСЯ НА ИЗЛЕЧЕНИИ В ГОСПИТАЛЯХ ФРОНТА, ПОСЛЕ РАНЕНИЙ ПОЛУЧЕННЫХ В БОЯХ С НЕМЕЦКИМИ ЗАХВАТЧИКАМИ.

Орденом ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ ПЕРВОЙ СТЕПЕНИ

1. Рядового [illegible] Александра Николаевича — Связного 311 Стрелкового полка 101 Стрелковой дивизии

Орденом ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ ВТОРОЙ СТЕПЕНИ

1. Рядового ГЛУХОВА Петра [illegible] — Стрелка 1099 Стрелкового полка 326 Стрелковой дивизии.
2. Сержанта [illegible] Василия Артемовича — Разведчика 415 стрелковой дивизии
3. Лейтенанта [illegible] Сергея Валерьяновича — Командира роты 552 Стрелкового полка, 165 Стрелковой дивизии
4. Сержанта [illegible] Владимира Васильевича — Командира отделения 444 стрелкового полка 108 стрелковой дивизии.
5. Старшего сержанта [illegible] Алексея Антоновича — Командира отделения 25 гвардейского кавалерийского полка 6 гвардейской кавалерийской дивизии.
6. Младшего лейтенанта [illegible] Ивана Григорьевича — Командира взвода 25 гвардейского кавалерийского полка 6 Гвардейской кавалерийской дивизии.
7. Рядового [illegible] Кузьму Фомича — Стрелка 126 гвардейского стрелкового полка 101 стрелковой дивизии.

Приказ о награждении

Прадед делал несколько попыток убежать из лагеря. Огромная сила воли, смекалка помогли ему, и последняя оказалась удачной. Он вышел в район расположения советских войск. Как же хотелось молодому белорусскому парню взять в руки оружие и броситься в атаку на врага! Но законы военного времени очень суровы. После побега прадедушку поместили в штрафной батальон для того, чтобы он «искупил вину плена».

С июля 1944 года мой прадед сражался в 444-ом стрелковом полку 108-ой стрелковой дивизии. Он получил звание сержанта и был командиром отделения. Очень пригодилось знание немецкого языка, который выучил прадедушка, находясь в плену. Прадеда назначили командиром разведроты. Остаётся только догадываться, сколько ужасов он видел, участвуя в операциях по освобождению пленных из лагерей, находящихся на территории Польши. Увиденное не ожесточило прадедушку, он спрятал его в глубине своей памяти и старался никому не открывать. Всё это сделало его очень внимательным и заботливым по отношению к другим людям.

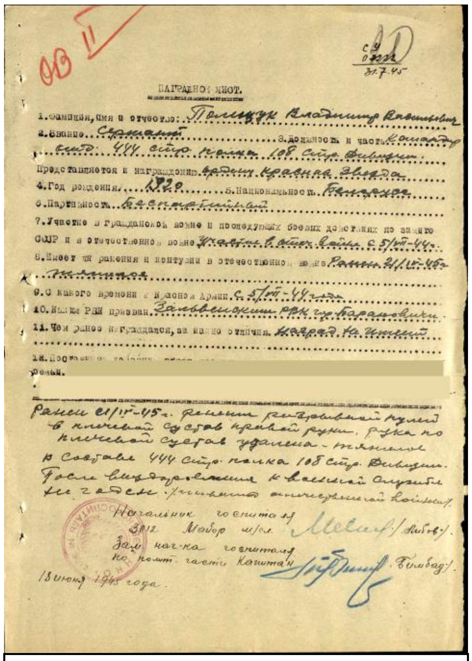
НАГРАДНОЙ ЛИСТ.

1. Фамилия, имя и отчество: Тольчук Владимир Васильевич
2. Звание: Сержант 3. Должность и часть: командир отд. 444 стр. полка 108 стр. дивизии.
Представляется к награждению: орден Красная Звезда
4. Год рождения: 1920 5. Национальность: Белорус
6. Партийность: беспартийный
7. Участие в гражданской войне и последующих боевых действиях по защите СССР и в отечественной войне: Участвует в отеч. войне с 5/VII-44 г.
8. Имеет ли ранения и контузии в отечественной войне: Ранен 21/IV-45 г. тяжело
9. С какого времени в Красной Армии: с 5/VII-44 года
10. Каким РВК призван: [illegible] РВК гор. Барановичи.
11. Чем ранее награждался, за какие отличия: наград не имеет
12. [illegible]

Ранен 21/IV-45 г. [illegible] в плечевой сустав правой руки, рука по плечевой сустав удалена [illegible] в составе 444 стр. полка 108 стр. дивизии. После выздоровления к военной службе не годен. [illegible]

Начальник госпиталя 3012 Майор м/сл. [illegible]
Зам. нач-ка госпиталя по полит. части Капитан [illegible]
18 июня 1945 года.

Наградной лист

Прадедушка участвовал в боях на реке

Одер. Окопавшись, солдаты около недели лежали в холодной воде, не сдавая позиции. За участие в боях мой прадед был награждён многочисленными наградами. Среди них есть Ордена Отечественной войны 1 и 2 степени, Орден Красной Звезды. В апреле 1945года мой прадед был ранен разрывной пулей в плечо. В госпитале ему ампутировали правую руку. Много мыслей было у прадеда в голове, когда он лежал на больничной койке: «Какой из меня теперь работник? Я никогда не смогу играть на гармони. Обрету ли я свою семью, своих детей? Кому я такой нужен!» Но далёкий голос матери: «Только вернись, сынок!» – вырывал его из мрачных дум.

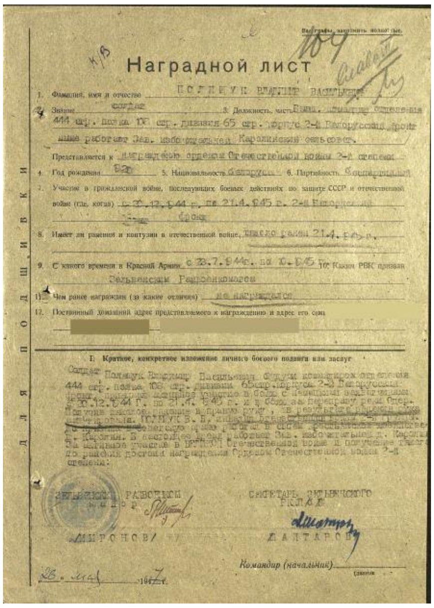
Наградной лист

1. Фамилия, имя и отчество

2. Звание

3. Должность, часть

Представляется к

4. Год рождения

5. Национальность

6. Партийность

7. Участие в гражданской войне, последующих боевых действиях по защите СССР и отечественной войне (где, когда)

8. Имеет ли ранения и контузии в отечественной войне

9. С какого времени в Красной Армии

10. Каким РВК призван

11. Чем ранее награжден (за какие отличия)

12. Постоянный домашний адрес представляемого к награждению и адрес его семьи

I. Краткое, конкретное изложение личного боевого подвига или заслуг

Командир (начальник)

Для подшивки

Наградной лист

Мой прадед сумел вернуться к жизни. Он женился, вырастил трое детей – двоих сыновей (Владимира, Александра) и дочь Елену. После войны работал в избе – читальне в Каролино. Получил среднее образование. Позже стал председателем сельского Совета, и долгое время был председателем ревизионной комиссии колхоза «Каролино», секретарём парторганизации колхоза.

Полещук В.В. – ветеран Великой Отечественной войны

Сила духа, настойчивость, доброта, вера в победу, крестьянская мудрость и терпение помогли выстоять моему прадеду в то тяжёлое и трагическое время. Он сумел остаться чутким, справедливым, отзывчивым и любящим человеком. Я горжусь им и буду стараться находить в себе хоть некоторую часть той силы воли и мужества, которыми обладал мой прадед.

Дадатак 8

Образовательный проект «Оружие Победы», посвящённый 70-й годовщине освобождения Республики Беларусь от немецко-фашистских захватчиков и Победы советского народа в Великой Отечественной войне

Проект
«Эсминец "Разумный"»

Автор: учащийся Елковской СШ, Ковчун Дмитрий, 14 лет

Служба эскадренного миноносца «Разумный»

«Разумный» – эскадренный миноносец проекта 7. Заложен 7 марта 1936 года на заводе № 200 в Николаеве под именем «Прочный», перезаложен 15 августа 1937 года на заводе № 202 во Владивостоке. Спущен на воду 30 июня 1939 года, 25 сентября 1940 года переименован в «Разумный». Вступил в строй 20 октября 1941 года и 7 ноября 1941 года включён в состав ТОФ.

В связи со слабостью Северного флота и необходимостью его срочного усиления, командование решило перебросить несколько кораблей с Дальнего Востока в Мурманск. Для этого были выбраны лидер «Баку» и эсминцы «Разъярённый», «Разумный» и «Ревностный». Эти корабли вошли в состав Энциклопедии особого назначения ЭОН-18, которой предстояло пройти Северным морским путём. Корпуса кораблей одели в ледовые «шубы» – широкие пояса из деревянных брусьев и досок, обитые сверху кровельным железом. Во внутренних помещениях установили дополнительные подкрепления из металлических балок, деревянных стрингеров и пиллерсов. Один из гребных винтов заменили специальным ледовым, с чугунной ступицей и стальными съёмными лопастями, второй оставили штатным (на «Разумном» оставлен левый винт, на «Разъярённом» – правый), но его лопасти усилили стальными полосами толщиной в 10 мм. В разных местах корпуса были установлены тензодатчики, показывающие величину деформации корпуса. Были проведены работы по утеплению жилых помещений.

Отряд вышел из Владивостока 15. Июля 1942 года. Через 3 дня эсминец «Ревностный» столкнулся с пароходом «Терней», и его пришлось оставить в Советской гавани. Оставшиеся корабли благополучно прибыли в Петропавловск-Камчатский, а 30 июля – в бухту Проведения. Там они задержались до 14 августа для замены винта на «Разъярённом».

15 августа ЭОН – 18 попал под лёд. Ледокол «Микоян» не мог самостоятельно справится со льдом, поэтому на помощь ему были отправлены ледоколы «Коганович» и «Сталин». Но и этого оказалось недостаточно. Эсминец «Разумный» был зажат льдом с двух сторон, с 26 августа по 8

сентября он не мог сдвинутся с места. Выбравшись из льда, отряд относительно благополучно прибыли в Тикси, где пополнили запасы провизии и топлива. Через несколько дней отряд двинулся дальше.

Немецкий флот совершил попытку перехвата отряда, отправив на встречу кораблям «карманный линкор» «Адмирал Шеер». Однако в условиях плохой видимости ЭОН –18 разминулся с противником, направившимся к порту Диксон. Завершающая часть похода прошла достаточно спокойно. В 9.20 14 октября корабли ЭОН – 18, пройдя 7327 миль, вошли на рейд Венги.

21 ноября участвовал в спасении личного состава гибнущего эсминца «Сокрушительный», но, имея главной задачей противолодочную оборону кораблей, спас только одного человека.

С 25 по 27 декабря участвовал в эскортировании конвоя JW – 51 – A.

20 января 1943 г. совместно с лидером «Баку» вышел в море для атаки обнаруженного радиоразведкой конвоя противника. В 22.03 были обнаружены «суда» противника. Корабли начали занимать позицию для атаки, но при сближении с «противником» оказался о. Вардё. В 22.09, разобравшись в обстановке, вновь легли на прежний курс. В 23.14 по пеленгу 270° на дистанции около 70 кабельтовых обнаружили отряд боевых кораблей в составе минного заградителя «Скагеррак», тральщиков М – 303 и М – 322, противолодочных кораблей Uj – 1104 и Uj – 1105, шедших курсом 110 – 115°, принятых за конвой в составе двух транспортов, эсминца, сторожевого корабля и тральщика. «Баку» сразу же повернул на них. В 23.15 германские корабли начали давать опознавательные сигналы, а лидер и эсминец их репетовали. В 23.22 «Баку» с дистанции 26,5 кабельтовых дал торпедный залп из одного аппарата (второй отказал) по, как они считали, второму транспорту и одновременно открыл по нему огонь артиллерией всех калибров. В 22.24 он начал поворот в право для отрыва от противника и лёг на курс 62°, увеличив ход до 30 узлов. «Разумный», шедший в кильватер лидеру, перепутав сигнал «Рцы» (атаковал торпедами) с сигналом «Покой» (поворачивать в право), торпедного залпа не произвёл и, открыв артиллерийский огонь якобы по миноносцу противника, через 10 секунд после поворота лидера последовал за ним, сделав всего 15 залпов. Вражеские корабли отвечали артиллерийским огнём, предположительно стреляли также две батареи с берега. Результаты этого боя до сих пор точно неизвестны. По советским данным, был потоплен торпедой один из кораблей противника. Повреждений от огня вражеских кораблей лидер и эсминец не получили.

3 и 4 февраля участвовал в эскортировании четырёх транспортов из Белого моря в Красный залив. 25 февраля встал в Росте в ремонт. 3 апреля, находясь в сухом доке, в 21.45 был повреждён авиабомбой, которая, пробив все палубы, разорвалась рядом с бортом. Ещё одна бомба разорвалась в доке в 1,5 м от борта, один человек был убит, трое ранены. Ремонт продолжался до 25 июня.

До конца войны эсминец эскортировал конвои, несколько раз выходил на поиск кораблей противника, участвовал в обстреле норвежского порта Вардё.

Основные характеристики «Разумный»

Водоизмещение	1657/2039 т
Длинна	113 м
Ширина	10.2 м
Осадка	3.27 м
Двигатели	2 х ПТУ ГТЗА – 24.4 котла
Мощность	50 500 л. с. (37.1 МВт)
Движитель	2
Скорость хода	39 узлов (72.2 км/с)
Дальность плавания	2800 миль экономическим ходом
Экипаж	245 человек
Вооружение	
Артиллерия	4 х 1 – 130/50 – мм Б – 13
Зенитная артиллерия	2 х 76 – мм 34 – К, 2 х 45 – мм 21 – К, 2 х 12.7 – мм пулемёта ДШК **К 1943:** 2 х 76 – мм 34 – К, 4 х 37 – мм 70 – К, 2 х 12.7 – мм пулемёта ДШК, 2 х 2 – 12.7 – мм «Кольт – Браунинг»
Минно – торпедное вооружение	2 х 3 – 533 – мм ТА 39 – Ю

Дадатак 9

“Два народа – одна память”
(статья из районной газеты “Праца” от 19.02.2014 г.)

Праект

Памяць аб вайне адгукаецца ў сэрцы

Аўтар-складальнік:
Цярэшчанка Алена Юр'еўна

Адказны за выпуск: *А.Ю. Цярэшчанка*
Кам'ютарная вёрстка: *А.Ю. Цярэшчанка*

Дзяржаўная ўстанова адукацыі
"Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі г.п. Зэльва"

231940, Гродзенская вобласць, г.п. Зэльва,
вул. Савецкая, 10
Тэл.: (801564) 2 41 19
E-mail: zelvactdim@yandex.ru